

Sta op en ga naar huis

Sta op en ga naar huis. Deze woorden worden niet tot de ballingen gesproken. Nog niet. Maar al zouden die woorden tot hun gesproken zijn, ze zouden ze waarschijnlijk niet gehoord hebben. Niet hebben willen horen.

Ze zitten aan de stromen van Babylon en klagen hun nood. Ze mopperen over alles wat er niet goed is. En wat is er nog wel goed, als je ver weg van huis zit. Waarover zouden ze geklaagd hebben?

Over het eten dat anders smaakt.

Over de huizen die beroerd zijn.

Over die belachelijke Babylonische taal.

De mentaliteit van de autochtonen.

De werkloosheid.

De jeugd van tegenwoordig.

De politieke en militaire leiding die dit alles niet heeft weten te voorkomen.

Over God. Vooral over God. Want als God bestaat, waarom laat hij dit alles dan toe.

Ze zitten aan de stromen van Babylon en klagen. Begrijpelijk, dat wel. Maar het maakt dat hun oren doof zijn, hun ogen blind. Ze zien niet meer wat hun eigen rol in het geheel is. Ze schuiven de schuld voor de ellende af, een ander heeft het gedaan. Zoals mensen dat zo vaak doen.

Ze weten niet meer hoe ze zo ver weg zijn geraakt van de weg van God. Ze weten niet meer hoe ze thuis bij hem moeten komen. Ze zien de weg niet meer. Ze zitten bij de pakken neer, ze kunnen niet meer opstaan. Ze zijn als blinden, als verlamden.

De ballingen in Babylon zijn geen vreemden. Zou je de situatie van onze maatschappij niet kunnen vergelijken met de ballingschap? Ook wij zijn de weg kwijt. We klagen over alles en iedereen. We openen er websites voor, dat maakt het klagen gemakkelijk. Een ander heeft het altijd gedaan: de regering, de buitenlanders, Europa, Amerika, de jeugd van tegenwoordig, het weer. Ja, het weer, want anders hadden we mooi een Elfstedentocht gehad.

We zijn vergeten hoe we de weg zijn kwijtgeraakt. Hoe God verdween uit Jorwerd, daar kunnen we een boek over lezen. Maar hoe is God verdwenen uit onze levens? Nou ja, onze, wij zitten hier nog. Maar uit de levens van onze kinderen, kleinkinderen. Van onze voormalige zusters en broeders. De kerken krimpen, lopen leeg, sluiten. Vroeger, toen zaten de kerken nog vol. Toen waren er soms wel twintig dopelingen tegelijk. Maar nu? Wat is er gebeurd?

Het gaat niet alleen over verdwijnende kerken. Wereldwijd groeit het christendom nog steeds.

Het gaat over meer, het gaat over een levenshouding die bepaald wordt door gerechtigheid en vrede. Zijn dat de drijfveren van onze wereld? Gerechtigheid, vrede, duurzaamheid, solidariteit en barmhartigheid? Of zijn 'Vrije marktwerking', 'winstmaximalisatie' en 'eigenbelang' de waarden waarnaar we de maatschappij hebben ingericht?

Sta op en zoek de weg terug naar God. Dat zijn woorden die onze wereld bitter hard nodig heeft. Ze worden gesproken, die woorden, maar het is moeilijk om ze te horen. Nog moeilijker is het om die woorden ons eigen te maken en ze te doen. Opstaan en omkeren, terugkeren.

Sta op en ga naar huis. Ezechiël hoort de helft van die opdracht: sta op. En hij staat op. Hij is al halfweg. Hij moet opstaan om de woorden van de Eeuwige te spreken tegen het volk dat opstandig is. De Nederlandse vertaling heeft een mooi woord: opstandig. Dat is ook opstaan, maar dan op de verkeerde manier.

Nee, ze zullen het niet willen horen. Ze zullen proberen Ezechiël te beletten om op te staan en te spreken. Ze zullen hem willen tegenhouden om de weg terug naar God te zoeken. Ze zijn nu eenmaal gewend, daar aan de stromen van Babylon, en het is soms fijner om te blijven zitten in je bekende ellende, dan te moeten opstaan en een nieuwe weg te gaan.

Ezechiël moet opstaan. Hij moet de woorden zich eigen maken, eten. Zijn het de bittere klachten van de mensen die hij moeten eten? Of het verdriet van de Eeuwige? Zijn het de klaagliederen over wat al is gebeurd, of gezucht en gesteun over wat nog komen moet? Of de harde boodschap die God geeft? Misschien wel allemaal tegelijk? In ieder geval is het een boekrol met een bittere boodschap, met bittere tranen. Hoe wonderlijk dan dat deze woorden zoet als honing smaken. Mogen we verwachten dat uiteindelijk de boodschap zal leiden tot een leven in een wereld van melk en honing?

Ezechiël moet de boekrol eten. De woorden horen en doorvertellen. Een opdracht die wij ook mogen horen. Te midden van een maatschappij die de weg kwijt is, horen wij deze woorden. Sta op, blijf niet bij de pakken neerzitten. Hoor, vertel. Woorden van toekomst, van troost, van omkering, heelmaking. Woorden die ons kunnen genezen, ons kunnen doen opstaan uit onze verlamming van niet meer weten hoe het verder moet.

Sta op, en keer je om. Die woorden kunnen we om ons heen horen. Niet alleen in de kerken, juist ook daarbuiten. We hoorden die woorden in de Occupy-kampen, waar we nu niet zo heel veel meer van horen. Maar die woorden klinken ook op heel veel andere plaatsen. Tegelijk zijn er veel tegenstemmen. Dat het allemaal wel meevalt. Een kleine aanpassing en we zitten weer op de rails. Griekenland uit de Euro. Polen terug naar eigen land. De Taliban aan de kant. En de wereld is weer tof. Zou het? Of is er meer nodig?

Sta op en ga naar huis. Die woorden hoort de verlamde man. Hij is iemand die bij de pakken neer zit, die het spoor bijster is, en daarom maar liever blijft zitten waar hij zit. Hij ligt, hij zit. Hij staat niet, hij gaat niet. Hij weet het niet meer. Gelukkig heeft hij vier vrienden. Die gaan wel. Ze zoeken een manier om hem te genezen van zijn verlamming. Zij weten waar ze moeten zijn. Bij Jezus, die woorden spreekt van heelmaking en genezing, die mensen doen opstaan.

Het is niet gemakkelijk om bij Jezus te komen. Velen staan te drommen. Zijn ze allemaal op zoek naar genezing? Of zijn ze er alleen opdat ze later kunnen zeggen: ik was erbij. Ze kijken niet echt, ze kijken alleen met het cameraatje van hun mobiele telefoon. Ze luisteren niet echt, ze twitteren alleen de highlights door.

Maar deze vier vrienden gaan wel voor het echie. Zij vertrouwen erop dat de woorden van Jezus werkelijk een omkering kunnen betekenen in het leven van hun vriend. Ze hopen en geloven dat hij weer zal kunnen opstaan en zijn levenspad gaan.

Hun vertrouwen wordt niet beschaamd. Jezus heeft aandacht voor hun vriend. Hij spreekt tot hem ... woorden die zij en wij niet verwachten: 'je zonden worden je vergeven'. Zonden? Hoezo? De man is verlamd. Wat hebben 'zonden' daarmee van doen? Twintig eeuwen christendom hebben van 'zonden' 'slechte daden' gemaakt. Overtredingen, foute dingen, verkeerde dingen, slechte dingen. Ook dat kun je onder 'zonden' rekenen. Maar het begrip 'zonden' is meer nog: 'de weg van God kwijt zijn'. 'Van God los'. Dat kun je als individu zijn, maar ook als groep, als maatschappij.

De 'zonden' uiten zich bij deze verlamde in zijn onvermogen om op te staan. Verlamming is hier het beeld om uit te drukken hoezeer de man de weg kwijt is. Hij zit bij de pakken neer. Hij kan niet meer de weg van God gaan. En dat is zonde!

Het vergeven van zijn zonden kan dan ook niet op zichzelf staan. Alleen vergeving helpt deze man niet op de been. Daarom krijgt hij daarbij de opdracht om op te staan en gaan. Zoek de weg terug naar huis, naar God.

Opstaan en gaan is inderdaad moeilijker dan zonden vergeven. Want je zonden kunnen wel vergeven zijn, maar wat helpt dat, als je daarna gewoon met je oude leven doorgaat? Als je niet opstaat en omkeert en de weg terug naar God zoekt?

O ja, er zijn natuurlijk altijd een paar letterknechten bij. Die gaan zeuren of dit wel allemaal volgens de regels is. Ze beletten zo anderen om op te staan. Je zou ze eigenlijk gewoon moeten negeren; discussie is zinloos, overtuigd als ze zijn van hun eigen gelijk. Jezus gaat wel op hun woorden in en geeft ze een antwoord dat ze niet willen horen. Wat is gemakkelijker te zeggen En hij voegt de daad bij het woord. Ik denk niet dat de Schriftgeleerden hierdoor overtuigd zijn geraakt. Wie vastgeroest zit in eigen gelijk, raakt daar niet snel uit losgeweekt. Zoiets kost tijd.

Dat zal ook de ervaring van Ezechiël zijn. Hij staat aan het begin van zijn opdracht. Het zal hem veel tijd en moeite kosten om tot zijn volksgenoten door te dringen. Maar hij stáát! Het begin is er.

Bij Marcus gaat het allemaal wat vlotter. Jezus spreekt, en hop, daar gaat de verlamde. Zo is Marcus. Hij wijdt geen woord aan de voorgeschiedenis van die man. Schrijvers van nu zouden dat natuurlijk wel doen. Over zijn bezoeken aan artsen en heelmeesters, zijn eerdere pogingen om op te staan, zijn wanhoop toen het niet lukte. Verzin het maar. Het kunnen beelden zijn die ons dichterbij de verlamde brengen. Want bij ons gaat het ook niet van helahop. Wij gaan met vallen en opstaan. De weg vinden en weer kwijtraken. Maar altijd in het vertrouwen dat er een weg is; naar een ander, nieuw leven in verbinding met de Eeuwige. En dat er een stem is die ons steeds weer zal roepen om op te staan en die weg te gaan. Daar mogen we op vertrouwen.